Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 januari 2017 *

”Överklagande — Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — De belgiska, tyska, franska, italienska, nederländska och österrikiska marknaderna för badrumsutrustning — Beslut i vilket en överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet konstateras — Prissamordning och utbyte av känslig affärsinformation — En enda överträdelse — Bevis — Böter — Obegränsad behörighet — Rimlig tidsfrist — Proportionalitet”

I mål C-626/13 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 29 november 2013,

Villeroy & Boch Austria GmbH, Mondsee (Österrike), företrätt av A. Reidlinger och J. Weichbrodt, Rechtsanwälte,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska kommissionen, företrädd av M. Kellerbauer, L. Malferrari och F. Ronkes Agerbeek, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande A. Tizzano, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna M. Berger, E. Levits, S. Rodin (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 september 2015,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

1 Villeroy & Boch Austria GmbH (nedan kallat Villeroy & Boch Österrike) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 16 september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl./kommissionen (T-373/10, T-374/10, T-382/10 och T-402/10, EU:T:2013:455, ej publicerad) (nedan kallad den överklagade domen), till den del tribunalen genom denna dom ogillade Villeroy & Boch Österrikes talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K (2010) 4185 slutlig av den 23 juni 2010 om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/39092 – Badrumsutrustning) (nedan kallat det omtvistade beslutet) till den del det beslutet rör Villeroy & Boch Österrike.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 1/2003

2 I artikel 23.2 och 23.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1) föreskrivs följande:

”2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag och företagssammanslutningar böter, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder artikel [101 FEUF] eller artikel [102 FEUF], …

…

För varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen får böterna inte överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning.

…

3. När bötesbeloppet fastställs, skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.”

2006 års riktlinjer

3 I punkt 2 i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer) anges, på tal om fastställande av bötesbelopp, att kommissionen ska ”beakta överträdelsens allvar och varaktighet” och att ”[b]öterna [inte] får … överskrida de gränser som anges i artikel 23.2 andra och tredje stycket i förordning nr 1/2003”.

4 Punkt 37 i 2006 års riktlinjer har följande lydelse:

”I riktlinjerna för beräkning av böter beskrivs en allmän metod för att fastställa böter, men kommissionen har rätt att avvika från denna metod eller från de gränser som fastställs i punkt 21 om omständigheterna i ett enskilt ärende kräver det eller om det krävs för att uppnå en tillräcklig avskräckande effekt.”

Bakgrund till tvisten och det omtvistade beslutet

5 Den aktuella konkurrensbegränsande samverkan berörde badrumsutrustning tillhörande någon av följande tre produktgrupper: kranar och tillbehör, duschväggar med tillbehör och sanitetsporslin (nedan kallade de tre produktgrupperna).

6 Tribunalen har redogjort för bakgrunden till tvisten i punkterna 1–19 i den överklagade domen. I det följande ges en sammanfattning därav.

7 Genom det omtvistade beslutet konstaterade kommissionen att det inom sektorn för badrumsutrustning hade skett en överträdelse av artikel 101.1 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3; svensk specialutgåva, område 2, volym 11, s. 37) (nedan kallat EES-avtalet). Enligt kommissionen hade 17 företag deltagit i överträdelsen, som hade pågått under olika perioder mellan den 16 oktober 1992 och den 9 november 2004. Överträdelsen hade bestått i ett flertal konkurrensbegränsande överenskommelser eller samordnade förfaranden i Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike.

8 Mer specifikt angav kommissionen i det omtvistade beslutet att den konstaterade överträdelsen bestod i att dessa tillverkare av badrumsutrustning för det första samordnade årliga prishöjningar och andra aspekter av prissättningen vid regelbundna möten inom nationella branschorganisationer, för det andra fastställde eller samordnade priser med anledning av särskilda händelser, såsom höjda råvarupriser, införandet av euron och införandet av vägtullar, och för det tredje lämnade ut och utbytte känsliga affärsuppgifter. Kommissionen konstaterade vidare att fastställandet av priser i sektorn för badrumsutrustning följde en årscykel: tillverkarna fastställde prislistor, som i allmänhet gällde i ett år och låg till grund för affärsförbindelserna med grossisterna.

9 Villeroy & Boch Österrike och de övriga sökandena i första instans – Villeroy & Boch AG (nedan kallat Villeroy & Boch), Villeroy & Boch SAS (nedan kallat Villeroy & Boch Frankrike) och Villeroy & Boch Belgium SA (nedan kallat Villeroy & Boch Belgien) – är verksamma inom sektorn för badrumsutrustning. Villeroy & Boch innehar samtliga aktier i Villeroy & Boch Österrike, Villeroy & Boch Frankrike, Villeroy & Boch Belgien, Ucosan BV och dess dotterbolag samt Villeroy & Boch SARL.

10 Den 15 juli 2004 underrättade Masco Corp. och dess dotterbolag – bland annat Hansgrohe AG, som tillverkar kranar, och Hüppe GmbH, som tillverkar duschväggar – kommissionen om att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan inom sektorn för badrumsutrustning. Samtidigt ansökte dessa bolag om att beviljas immunitet mot böter med stöd av kommissionens tillkännagivande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 2002, s. 3) (nedan kallat 2002 års tillkännagivande om samarbete) eller i andra hand om att beviljas nedsättning av de böter som de skulle kunna komma att åläggas. Den 2 mars 2005 antog kommissionen ett beslut om villkorad immunitet mot böter till förmån för Masco i enlighet med punkterna 8 a och 15 i nämnda tillkännagivande.

11 Den 9 och den 10 november 2004 genomförde kommissionen oanmälda inspektioner i lokaler tillhörande ett flertal bolag och nationella branschorganisationer inom sektorn för badrumsutrustning.

12 Den 15 respektive den 19 november 2004 ansökte Grohe Beteiligungs GmbH med dotterbolag och American Standard Inc. (nedan kallat Ideal Standard) om immunitet mot böter eller i andra hand nedsättning av böter med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete.

13 Efter att under perioden från den 15 november 2005 till den 16 maj 2006 ha sänt skrivelser med begäran om upplysningar till ett flertal bolag och sammanslutningar inom sektorn för badrumsutrustning – inbegripet sökandena i första instans – antog kommissionen den 26 mars 2007 ett meddelande om invändningar som delgavs bland annat sökandena i första instans.

14 Den 17 respektive den 19 januari 2006 ansökte även Roca SARL och Hansa Metallwerke AG med dotterbolag om immunitet mot böter eller i andra hand nedsättning av böter med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete. Den 20 januari 2006 ingav Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik en liknande ansökan.

15 Kommissionen anordnade den 12–14 november 2007 ett muntligt hörande i vilket sökandena i första instans deltog. Den 9 juli 2009 sände kommissionen en skrivelse till sökandena i första instans i vilken den redogjorde för de faktiska omständigheterna och framhöll viss bevisning som den avsåg att lägga till grund för sitt slutliga beslut. Därefter sände kommissionen skrivelser med begäran om ytterligare upplysningar till bland annat sökandena i första instans. Sedan antog kommissionen den 23 juni 2010 det omtvistade beslutet, där den fann att de förfaranden som beskrivs i punkt 8 ovan ingick i en samlad plan som syftade till att begränsa konkurrensen mellan de företag som beslutet var riktat till och att dessa förfaranden utgjorde en enda, fortlöpande överträdelse som omfattade de tre produktgrupperna och geografiskt sträckte sig över Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike. Kommissionen betonade bland annat att dessa förfaranden hade följt en återkommande modell som hade visat sig vara densamma i de sex medlemsstater som omfattades av kommissionens undersökning. Vidare påpekade kommissionen att det fanns dels nationella branschorganisationer för samtliga tre produktgrupper, som den kallade samordningsorgan, dels nationella branschorganisationer med medlemmar vilkas verksamhet rörde minst två av de tre produktgrupperna, som den kallade sammanslutningar för flera produktgrupper, dels specialiserade organisationer med medlemmar vilkas verksamhet rörde en av de tre produktgrupperna. Slutligen konstaterade kommissionen att det fanns en central grupp av företag som hade deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan i olika medlemsstater och inom ramen för samordningsorgan och sammanslutningar för flera produktgrupper.

16 Enligt kommissionen hade sökandena i första instans deltagit i den aktuella överträdelsen i egenskap av medlemmar i följande sammanslutningar: IndustrieForum Sanitär, som från och med 2001 ersatte Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen, som från och med år 2003 ersatte Arbeitskreis Duschabtrennungen, och Fachverband Sanitär-Keramische Industrie i Tyskland, Arbeitskreis Sanitärindustrie (nedan kallad ASI) i Österrike, Vitreous China-group i Belgien, Sanitair Fabrikanten Platform i Nederländerna och Association française des industries de céramique sanitaire i Frankrike. Såvitt avsåg överträdelsen i Nederländerna fann kommissionen väsentligen, i skäl 1179 i det omtvistade beslutet, att de företag som hade deltagit i denna överträdelse inte kunde åläggas böter för detta deltagande på grund av preskription.

17 I artikel 1 i det omtvistade beslutet räknade kommissionen upp de företag som den ansåg hade överträtt artikel 101 FEUF och (från och med den 1 januari 1994) artikel 53 i EES-avtalet genom att delta i konkurrensbegränsande samverkan inom sektorn för badrumsutrustning i Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike under olika perioder mellan den 16 oktober 1992 och den 9 november 2004. Såvitt avsåg sökandena i första instans fann kommissionen i artikel 1.1 i nämnda beslut att Villeroy & Boch hade deltagit i nämnda samverkan, vilken alltså bedömdes utgöra en enda överträdelse, från den 28 september 1994 till den 9 november 2004, medan dess dotterbolag Villeroy & Boch Österrike, Villeroy & Boch Belgien och Villeroy & Boch Frankrike befanns ha deltagit under perioder som sträckte sig från som tidigast den 12 oktober 1994 till den 9 november 2004.

18 Genom artikel 2.8 i det omtvistade beslutet ålade kommissionen för det första Villeroy & Boch att betala böter till ett belopp av 54 436 347 euro, för det andra Villeroy & Boch och Villeroy & Boch Österrike att betala böter till ett belopp av 6 083 604 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt, för det tredje Villeroy & Boch och Villeroy & Boch Belgien att betala böter till ett belopp av

2 942 608 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt och för det fjärde Villeroy & Boch och Villeroy & Boch Frankrike att betala böter till ett belopp av 8 068 441 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt. Det sammanlagda beloppet för de böter som sökandena i första instans ålades att betala uppgick således till 71 531 000 euro.

19 Kommissionen hade beräknat bötesbeloppen med ledning av 2006 års riktlinjer.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

20 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 8 september 2010 väckte klaganden talan i mål T-373/10 om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet till den del detta rörde klaganden och i andra hand om nedsättning av beloppet för de böter som klaganden hade ålagts att betala.

21 Till stöd för yrkandet om ogiltigförklaring hävdade klaganden vid tribunalen att kommissionen hade gjort en felaktig bedömning när den fann att den konstaterade överträdelsen utgjorde en enda komplex och fortlöpande överträdelse. I andra hand gjorde klaganden gällande att kommissionen därigenom hade åsidosatt motiveringsskyldigheten, eftersom den inte tillräckligt klart hade avgränsat de berörda marknaderna. Därutöver hävdade klaganden att kommissionen hade gjort en felaktig bedömning när den fann att klaganden hade deltagit i konkurrensbegränsande samverkan på den österrikiska marknaden. I detta sammanhang åberopade klaganden att det saknades bevis för att en överträdelse hade begåtts i Österrike. Avslutningsvis ifrågasatte klaganden det solidariska ansvaret för betalningen av de böter som bolaget hade ålagts och gjorde dessutom gällande att beräkningen av böterna grundade sig på en felaktig bedömning, att bötesbeloppet borde sättas ned mot bakgrund av att det administrativa förfarandet hade tagit alltför lång tid och att bötesbeloppet var oproportionerligt högt.

22 I andra hand yrkade klaganden att beloppet för de böter som bolaget hade ålagts att betala skulle sättas ned.

23 Genom den överklagade domen ogillade tribunalen klagandens talan i dess helhet.

Parternas yrkanden

24 Klaganden har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen i dess helhet till den del som tribunalen genom nämnda dom ogillade klagandens talan,

— i andra hand delvis upphäva den överklagade domen,

— i tredje hand sätta ned beloppet för de böter som klaganden har ålagts att betala,

— i fjärde hand upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till tribunalen för ny prövning, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

25 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

— delvis avvisa överklagandet och i övrigt ogilla det med hänvisning till att det är uppenbart ogrundat, och

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

26 Klaganden har åberopat fyra grunder till stöd för sitt överklagande. Som första grund har klaganden gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning vid bedömningen av de överträdelser som ska ha begåtts i Österrike. Klagandens andra grund innebär att tribunalen ska ha gjort en felaktig rättstillämpning när den fann att det förelåg en komplex och fortlöpande överträdelse. Den tredje grunden avser att tribunalen underlät att utöva sin obegränsade behörighet i syfte att pröva beloppet för de ålagda böterna. Som fjärde grund har klaganden åberopat ett åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

Den första grunden: Felaktig bedömning av de överträdelser som ska ha begåtts i Österrike

Parternas argument

27 Klaganden har som första grund för överklagandet gjort gällande att tribunalens konstateranden är felaktiga i rättsligt hänseende såvitt avser de materiella överträdelser som ska ha begåtts i Österrike under perioden från den 12 oktober 1994 till den 9 november 2004 och att dessa konstateranden därför ska lämnas utan avseende.

28 När det mer specifikt gäller år 1994, anser klaganden att tribunalen i punkterna 175 och 176 i den överklagade domen gjorde en alltför vittgående tolkning av kommissionens konstateranden och därigenom ändrade det omtvistade beslutets motivering i strid med artikel 296 andra stycket FEUF. Närmare bestämt angav kommissionen i skälen 299–301 i det beslutet inte – till skillnad från vad tribunalen slog fast – att det vid ASI-mötena under 1994 utöver frågor som rörde duschväggar och kranar även diskuterades frågor som rörde sanitetsporslin.

29 När det gäller åren 1995–1997 angav tribunalen i punkterna 185, 190 och 196 i den överklagade domen att klaganden hade deltagit i otillåtna diskussioner under mötena den 16 november 1995, den 23 april 1996 och den 15 oktober 1997.

30 Såvitt avser mötet den 16 november 1995 anser klaganden emellertid att den bedömningen grundar sig på felaktig rättstillämpning, redan av det skälet att tribunalen inte bemötte samtliga klagandens argument. Även tribunalens påpekanden i punkt 189 och följande punkter i den överklagade domen rörande mötet den 23 april 1996, med innebörden att det saknade betydelse att den aktuella diskussionen hade anordnats på grossisternas begäran, grundar sig enligt klaganden på felaktig rättstillämpning, eftersom det finns en alternativ förklaring till de kritiserade förfarandena som är helt och hållet laglig, nämligen att grossisterna inom området badrumsutrustning uttryckligen krävde att årliga prislistor skulle införas på vissa datum, så att de skulle kunna publicera sina kataloger. När det gäller mötet den 15 oktober 1997 anser klaganden vidare att tribunalen, i punkt 194 i den överklagade domen, överträdde gränserna för lagenlighetsgranskning med stöd av artikel 263 FEUF, eftersom den utgick från skäl som inte hade angetts i kommissionens meddelande om invändningar.

31 När det gäller 1998 anser klaganden att tribunalens påpekanden i punkt 197 och följande punkter i den överklagade domen, rörande klagandens påstådda deltagande i en överträdelse av konkurrensreglerna, också grundar sig på felaktig rättstillämpning eftersom de är motsägelsefulla. Tribunalen angav nämligen i punkterna 197–202 i nämnda dom att kommissionen inte hade styrkt att klaganden hade deltagit i diskussioner som strider mot konkurrensrätten under år 1998. I synnerhet utgjorde Mascos vittnesmål inte ett tillräckligt bevis för ett sådant deltagande. Klaganden anser det därför ologiskt att tribunalen därefter, i punkt 203 i samma dom, hänvisade till samma vittnesmål från Masco för att styrka att klaganden inte under år 1998 hade tagit avstånd från de otillåtna förfarandena. Till

yttermera visso anser klaganden att varken det vittnesmålet eller de övriga indicier som anges i nämnda punkt 203 är tillräckliga för att styrka att klaganden inte hade tagit avstånd. Detta innebär enligt klaganden att tribunalen även åsidosatte de rättsliga principer som har slagits fast i rättspraxis med innebörden att en uppsättning indicier kan vara tillräcklig för att styrka att ett möte strider mot konkurrensrätten endast om denna uppsättning indicier visar att mötena har varit av systematisk karaktär och haft ett konkurrensbegränsande innehåll och om detta stöds av ett uttalande med högt bevisvärde från ett företag. Inget av dessa båda villkor är enligt klaganden uppfyllt i det aktuella målet.

32 När det gäller år 1999 anser klaganden att en felaktig rättstillämpning ligger till grund för tribunalens slutsatser i punkt 208 i den överklagade domen, med innebörden att kommissionens anförda bevisning – det vill säga det handskrivna protokoll för ASI-mötet den 6 september 1999 som upprättades av Ideal Standard – styrker att klaganden deltog i otillåtna diskussioner. Enligt klaganden kan nämligen ett vittnesmål från ett företag som har ansökt om nedsättning av böter med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete inte utgöra ett tillräckligt bevis för att en överträdelse föreligger, om detta vittnesmåls riktighet har ifrågasatts av flera andra misstänkta företag.

33 Såvitt avser år 2000 gjorde tribunalen i punkt 214 i den överklagade domen bedömningen, på grundval av protokollet för ASI-mötet den 12 och den 13 oktober 2000, att det trots avsaknaden av direkta bevis för att klaganden hade deltagit i de konkurrensbegränsande förfarandena under 2000 fanns anledning att ”framhålla att verkningarna av de otillåtna diskussionerna, som fördes under år 1999, uppträdde under år 2000”. Klaganden anser emellertid att detta protokoll, som tribunalen dessutom tolkade felaktigt, inte utgör tillräcklig bevisning i det aktuella sammanhanget.

34 När det gäller år 2001 drog tribunalen i punkterna 214–218 i den överklagade domen slutsatsen att klaganden hade deltagit i de otillåtna diskussionerna enbart med motiveringen att de påstådda otillåtna diskussionerna under 2000 skulle ha fortsatt att ha verkan. Till stöd för denna slutsats inskränkte sig tribunalen till att hänvisa till skälen 652–658 i det omtvistade beslutet, utan att förklara i vilket avseende de påpekanden av kommissionen som den hänvisade till var övertygande.

35 Såvitt avser 2002 och 2003 anser klaganden att tribunalen inte beaktade dess påståenden.

36 När det slutligen gäller 2004 är tribunalens påpekanden i punkt 228 i den överklagade domen enligt klaganden motsägelsefulla och grundar sig dessutom på en felaktig rättstillämpning. I den punkten gjorde tribunalen nämligen bedömningen att klaganden, som inte deltog i ASI-mötet den 22 januari 2004, hade underrättats genom protokollet för detta möte hade underrättats om de beslut som dess konkurrenter hade fattat vid nämnda möte, men i punkt 212 i den överklagade domen gjorde tribunalen bedömningen att den omständigheten att protokoll från ASI-möten i princip skulle sändas till samtliga ASI-medlemmar inte i sig kunde ligga till grund för slutsatsen att klaganden faktiskt hade tagit del av sådana protokoll.

37 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den första grunden.

Domstolens bedömning

38 Klaganden har inom ramen för den första grunden hänvisat till ett antal felaktigheter i tribunalens konstateranden såvitt avser de påstådda överträdelserna i Österrike mellan den 12 oktober 1994 och den 9 november 2004.

39 När det för det första gäller klagandens argument avseende år 1994, har klaganden i det aktuella fallet inskränkt sig till att återge de argument som den anförde i första instans vid tribunalen. Detsamma gäller de argument som avser mötet den 23 april 1996.

40 Av fast rättspraxis följer att det i ett överklagande klart ska anges på vilka punkter den överklagade domen ifrågasätts och vilka rättsliga grunder som specifikt åberopas till stöd för yrkandet om upphävande av domen. Detta krav uppfylls inte av ett överklagande där det endast upprepas grunder och argument som redan har anförts vid tribunalen, utan att det anges något skäl till varför felaktig rättstillämpning skulle ligga till grund för den överklagade domen. Ett sådant överklagande utgör nämligen i praktiken endast en begäran om omprövning av den ansökan som ingavs till tribunalen, vilket faller utanför domstolens behörighet (se, bland annat, dom av den 30 juni 2005, Eurocermex/harmoniseringskontoret, C-286/04 P, EU:C:2005:422, punkterna 49 och 50, och dom av den 12 september 2006, Reynolds Tobacco m.fl./kommissionen, C-131/03 P, EU:C:2006:541, punkterna 49 och 50).

41 Klagandens argument avseende år 1994 och mötet den 23 april 1996 kan således inte tas upp till prövning i sak.

42 När det för det andra gäller klagandens argument avseende mötena den 16 november 1995 och den 15 oktober 1997, vilka i allt väsentligt innebär att den överklagade domen skulle vara bristfälligt motiverad, erinrar domstolen om att motiveringsskyldigheten enligt fast rättspraxis inte innebär att tribunalen är skyldig att lämna en uttömmande redogörelse för vart och ett av de resonemang som parterna i tvisten har fört. Motiveringen får således vara underförstådd, under förutsättning att den ger de berörda personerna möjlighet att få reda på skälen till att tribunalen inte har godtagit deras argument och ger domstolen tillräckligt underlag för att utöva sin kontroll (se, bland annat, dom av den 2 april 2009, Bouygues och Bouygues Télécom/kommissionen, C-431/07 P, EU:C:2009:223, punkt 42, och dom av den 22 maj 2014, Armando Álvarez/kommissionen, C-36/12 P, EU:C:2014:349, punkt 31).

43 I det aktuella fallet prövade tribunalen – i punkterna 180–185 och 192–196 i den överklagade domen – klagandens argument rörande överträdelserna i Österrike såvitt avsåg dessa olika möten och fann att klaganden inte kunde vinna framgång med dem. För varje enskilt möte hänvisade tribunalen till relevant bevisning och till det omtvistade beslutet innan den slog fast att talan inte kunde bifallas såvitt avsåg de aktuella argumenten. Därigenom motiverade tribunalen den överklagade domen.

44 Klaganden kan således inte vinna framgång med sina i punkt 42 ovan nämnda argument.

45 När det gäller mötet den 15 oktober 1997 kan vidare klaganden inte heller vinna framgång med sitt argument att tribunalen skulle ha grundat sin bedömning på skäl som inte hade angetts i kommissionens meddelande om invändningar. Tribunalen utgick nämligen i punkt 194 i den överklagade domen från de skäl som anges i punkterna 295 och 307 i det omtvistade beslutet. Klaganden hävdade inte i målet vid tribunalen att det förelåg bristande samstämmighet mellan nämnda beslut och meddelandet om invändningar i det aktuella avseendet. Därför kan klaganden enligt fast rättspraxis (se, bland annat, dom av den 22 oktober 2015, AC-Treuhand/kommissionen, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punkt 54) inte med framgång anföra ett sådant argument i ett mål om överklagande vid domstolen.

46 När det för det tredje gäller mötena den 30 april och den 18 juni 1998, fann tribunalen i punkt 199 i den överklagade domen att kommissionen inte hade anfört någon bevisning som kunde styrka klagandens deltagande i överträdelsen. I punkt 203 i nämnda dom slog tribunalen emellertid tydligt fast att kommissionen, eftersom klaganden inte öppet hade tagit avstånd och eftersom de konkurrensbegränsande verkningarna av överenskommelsen av den 15 oktober 1997 bestod under det påföljande året, hade fog för sin bedömning att klaganden inte hade upphört att delta i överträdelsen under 1998. Därigenom fullgjorde tribunalen sin motiveringsskyldighet och gjorde det således möjligt för parterna att ifrågasätta dess resonemang och för domstolen att utöva sin kontroll i samband med ett överklagande, och tribunalen gjorde sig därvid inte heller skyldig till felaktig rättstillämpning i samband med sin bevisvärdering.

47 Med avseende på det sistnämnda ska det understrykas att förekomsten av ett konkurrensbegränsande förfarande eller avtal enligt domstolens fasta praxis i de flesta fall måste härledas ur ett antal sammanträffanden och indicier som sammantagna, förutsatt att det saknas en annan hållbar förklaring, kan utgöra bevis för att en överträdelse av konkurrensreglerna har skett. Såvitt avser en överträdelse som har pågått under flera år utgör den omständigheten att det inte har ingetts direkt bevisning rörande ett bolags deltagande i denna överträdelse under en viss period inte hinder för att ett sådant deltagande konstateras även för den perioden, om detta konstaterande grundas på objektiva och samstämmiga indicier, varvid avsaknaden av öppet avståndstagande från det berörda bolagets sida är en omständighet som kan beaktas i detta sammanhang (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2015, Total Marketing Services/kommissionen, C-634/13 P, EU:C:2015:614, punkterna 26–28 och där angiven rättspraxis).

48 Tribunalen motsade inte heller sig själv och åsidosatte inte heller sin motiveringsskyldighet när den gjorde bedömningen att uttalandet från Masco förvisso inte i sig kunde styrka att klaganden hade deltagit i informationsutbytena under år 1998 men att det ändå var tillåtet att beakta detta uttalande, jämte andra omständigheter, inom ramen för den uppsättning samstämmiga indicier som beskrivs i punkt 203 i den överklagade domen, i syfte att visa att klaganden inte hade avbrutit sitt deltagande i de otillåtna förfarandena under år 1998.

49 Slutligen kan klagandens argument inte tas upp till prövning i sak till den del som de innebär ett ifrågasättande av tribunalens bedömning av faktiska omständigheter och bevisning. Enligt domstolens fasta rättspraxis kan nämligen tribunalens bedömning av faktiska omständigheter i princip inte kontrolleras av domstolen inom ramen för ett överklagande. Som framgår av artikel 256 FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, är ett överklagande begränsat till rättsfrågor. Tribunalen är följaktligen ensam behörig att fastställa relevanta faktiska omständigheter och att bedöma bevisning, utom i fall där faktiska omständigheter eller bevisning har missuppfattats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 oktober 2003, Salzgitter/kommissionen, C-182/99 P, EU:C:2003:526, punkt 43 och där angiven rättspraxis).

50 När det för det fjärde gäller mötena under år 1999, framgår det av punkt 206 i den överklagade domen att kommissionen inte grundade sin bedömning enbart på Ideal Standards ansökan om förmånlig behandling utan även på ett handskrivet protokoll från mötet den 6 september 1999 som upprättades av en företrädare för Ideal Standard samma dag som detta möte ägde rum. Till skillnad från vad klaganden har gjort gällande, och i överensstämmelse med vad tribunalen angav i punkt 207 i den överklagade domen, behöver ett sådant bevis – som inte är samtida med det berörda bolagets ingivande av ansökan om förmånlig behandling med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete utan tillkom vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna – inte bekräftas av annan samstämmig bevisning. Klaganden kan således inte vinna framgång med det aktuella argumentet.

51 När det för det femte gäller ASI-mötet den 12 och den 13 oktober 2000, grundar sig klagandens argument på en felaktig tolkning av punkt 214 i den överklagade domen. I motsats till vad klaganden har gjort gällande, lade nämligen inte tribunalen protokollet från det mötet till grund för sin slutsats att de otillåtna diskussioner som ägde rum år 1999 fick sin verkan under år 2000. Syftet med klagandens argument är dessutom i allt väsentligt att ifrågasätta tribunalens bevisvärdering, och klaganden har inte styrkt att tribunalen skulle ha missuppfattat den aktuella bevisningen. Dessa argument kan därför, mot bakgrund av den rättspraxis som har anförts i punkt 49 ovan, inte tas upp till sakprövning.

52 När det för det sjätte gäller år 2001, grundar sig klagandens argument också på en felaktig tolkning av den överklagade domen, varför klaganden inte kan vinna framgång därmed. Det framgår nämligen tydligt av punkterna 215–218 i nämnda dom att tribunalens slutsats att klaganden deltog i de otillåtna diskussionerna under år 2001 inte grundade sig på att diskussionerna under år 2000 skulle ha fortsatt verkan under år 2001. I punkterna 215–217 i domen hänvisade tribunalen i själva verket, som grund för sina slutsatser, dels till att klaganden hade deltagit i flera möten under år 2001 vid vilka deltagarna

hade kommit överens om när prislistorna skulle sändas till grossisterna och när prishöjningar skulle ske, dels till att det rådde samstämmighet mellan dessa möten och andra möten under åren 2000 och 2001 i vilka klaganden inte hade deltagit men vid vilka ASI-medlemmarna hade diskuterat sifferuppgifter för prishöjningar från och med den 1 januari 2002.

53 När det för det sjunde gäller klagandens argument med innebörden att den överklagade domen skulle vara bristfälligt motiverad i så måtto att tribunalen underlät att beakta klagandens påståenden rörande åren 2002 och 2003, är det tillräckligt att konstatera att tribunalen, i punkterna 219–226 i den överklagade domen, för varje enskilt relevant möte hänvisade till relevant bevisning och till det omtvistade beslutet innan den slog fast att talan inte kunde bifallas såvitt avsåg klagandens argument. Tribunalen saknade mot bakgrund av den rättspraxis som har anförts i punkt 42 ovan skyldighet att bemöta klagandens samtliga påståenden. Således kan klaganden inte vinna framgång med de aktuella argumenten.

54 När det slutligen gäller klagandens argument avseende mötet den 22 januari 2004, är klagandens avsikt uppenbart att ifrågasätta tribunalens bevisvärdering, och klaganden har inte hävdat att tribunalen skulle ha missuppfattat den aktuella bevisningen. Dessa argument kan därför inte, mot bakgrund av den rättspraxis som har anförts i punkt 49 ovan, tas upp till sakprövning.

55 Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet såvitt avser den första grunden delvis avvisas och i övrigt ogillas.

Den andra grunden: Förekomsten av en enda, fortlöpande överträdelse

Parternas argument

56 Som andra grund har klaganden för det första hävdat att det rättsliga begreppet ”en enda komplex och fortlöpande överträdelse” i sig är oförenligt med artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, varför det inte kan tillämpas. Detta begrepp saknar enligt klaganden helt rättslig grund i unionsrätten. Dessutom anser klaganden att den överklagade domen är bristfälligt motiverad i så måtto att tribunalen inte bemötte klagandens argument i denna fråga.

57 För det andra har klaganden i andra hand gjort gällande att rekvisiten för att en enda överträdelse ska anses föreligga inte var uppfyllda i det aktuella fallet, eftersom kommissionen inte hade avgränsat den relevanta marknaden och eftersom det inte heller har fastställts något komplementärt samband mellan de olika kritiserade handlingarna.

58 För det tredje anser klaganden att det i alla händelser inte kan föreligga en sådan övergripande överträdelse som anges i det omtvistade beslutet, eftersom tribunalen delvis ogiltigförklarade det beslutet såvitt avsåg vissa medlemsstater i domar av den 16 september 2013, Wabco Europe m.fl./kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), Keramag Keramische Werke m.fl./kommissionen (T-379/10 och T-381/10, ej publicerad, EU:T:2013:457), och Duravit m.fl./kommissionen (T-364/10, ej publicerad, EU:T:2013:477), och eftersom det är tänkbart att vissa företag inte hade kännedom om överträdelsen i dess helhet.

59 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den andra grunden.

Domstolens bedömning

60 Enligt fast rättspraxis kan en överträdelse av artikel 101.1 FEUF följa inte endast genom ett enstaka handlande utan även genom en serie handlanden eller ett fortlöpande beteende. Detta gäller också då ett eller flera led i denna serie handlanden eller i detta fortlöpande beteende även i sig och helt

isolerat kan utgöra en överträdelse av nämnda bestämmelse. När de olika handlandena ingår i en ”samlad plan” på grund av deras identiska syfte som snedvrider konkurrensen på den inre marknaden, får kommissionen således tillskriva företag ansvar för dessa handlanden utifrån deltagandet i överträdelsen bedömd i dess helhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 156 och där angiven rättspraxis).

61 Ett företag som har deltagit i en sådan enda, komplex överträdelse genom egna beteenden, vilka utgör avtal eller samordnade förfaranden med ett konkurrensbegränsande syfte i den mening som avses i artikel 101.1 FEUF och vilka syftade till att bidra till förverkligandet av överträdelsen i dess helhet, kan således även vara ansvarigt, under hela den tid som företaget deltog i överträdelsen, för andra företags beteenden inom ramen för samma överträdelse. Så är fallet när det är styrkt att det aktuella företaget avsåg att genom sitt eget beteende bidra till förverkligandet av de gemensamma mål som deltagarna eftersträvade och att företaget hade kännedom om de konkurrensbegränsande beteenden som planerades eller genomfördes av andra företag i samma syfte eller rimligen kunde förutse dem och var berett att godta den risk som detta innebar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 157 och där angiven rättspraxis).

62 Ett företag kan således ha deltagit direkt i samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en enda, fortlöpande överträdelse, och kommissionen har då rätt att hålla företaget ansvarigt för samtliga dessa beteenden och följaktligen för överträdelsen i dess helhet. Ett företag kan också ha deltagit direkt i endast en del av de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en enda, fortlöpande överträdelse men haft kännedom om samtliga de övriga konkurrensbegränsande beteenden som andra deltagare i den konkurrensbegränsande samverkan planerade eller genomförde i samma syfte eller rimligen ha kunnat förutse dem och ha varit berett att godta den risk som detta innebar. Även i ett sådant fall har kommissionen rätt att hålla företaget ansvarigt för samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en sådan överträdelse och följaktligen för överträdelsen i dess helhet (se dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 158 och där angiven rättspraxis).

63 För att fastställa huruvida olika handlanden kan ses som en enda, fortlöpande överträdelse, behöver det vidare inte undersökas huruvida det föreligger ett komplementärt samband mellan dem i den meningen att varje enskild åtgärd syftar till att motverka en eller flera konsekvenser av en normalt fungerande konkurrens och åtgärderna genom ett samspel bidrar till att åstadkomma samtliga de konkurrensbegränsande verkningar som eftersträvas av aktörerna inom ramen för en samlad plan med ett enda syfte. Villkoret att det ska finnas ett enda syfte innebär däremot att det ska undersökas huruvida de olika handlanden som ingår i överträdelsen uppvisar kännetecken som kan tyda på att andra deltagande företags konkreta beteenden faktiskt inte har haft samma syfte eller samma konkurrensbegränsande verkan och således inte har ingått i en ”samlad plan” på grund av ett identiskt syfte som snedvrider konkurrensen på den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2013, Siemens m.fl./kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P och C-498/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:866, punkterna 247 och 248).

64 Till yttermera visso kan det inte av domstolens praxis utläsas att artikel 101.1 FEUF skulle gälla enbart företag verksamma på den marknad som berörs av konkurrensbegränsningarna eller på marknader i tidigare eller senare distributionsled eller angränsande marknader, eller enbart företag som inskränker sin handlingsfrihet på en viss marknad enligt ett avtal eller ett samordnat förfarande. Av domstolens fasta praxis framgår att lydelsen i artikel 101.1 FEUF allmänt åsyftar alla avtal och samordnade förfaranden som, antingen horisontellt eller vertikalt, snedvrider konkurrensen på den inre marknaden, oberoende av vilken marknad parterna är verksamma på och oberoende av huruvida endast ett visst företags beteende på marknaden berörs av dessa överenskommelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 oktober 2015, AC-Treuhand/kommissionen, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punkterna 34 och 35 samt där angiven rättspraxis).

65 Klaganden kan för det första, mot bakgrund av denna rättspraxis, inte vinna framgång med sina argument att det rättsliga begreppet ”en enda komplex och fortlöpande överträdelse” skulle vara oförenligt med artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet.

66 För det andra motiverade tribunalen, i motsats till vad klaganden har gjort gällande, den överklagande domen tillräckligt genom att i punkterna 32–34, 41, 42 och 46–48 däri erinra om nämnda rättspraxis.

67 När det gäller klagandens argument att samtliga rekvisit för att en enda överträdelse ska anses föreligga inte skulle vara uppfyllda i det aktuella fallet, eftersom kommissionen inte hade avgränsat den relevanta marknaden, framhåller domstolen för det tredje att den omständigheten att de produktmarknader och geografiska marknader som omfattas av överträdelsen är separata i alla händelser inte utgör hinder för att det ska kunna konstateras att det föreligger en enda överträdelse – något som tribunalen med fog påpekade i punkt 54 i den överklagade domen och som klaganden själv också har vitsordat. Detta argument är således under alla omständigheter verkningslöst.

68 För det fjärde gjorde tribunalen sig inte skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 63–71 i den överklagade domen fann att kommissionen i det aktuella fallet hade fog för sin bedömning att det förelåg ett enda syfte och således även en enda överträdelse. Tribunalen styrkte nämligen, med hänvisning till de konstateranden rörande faktiska omständigheter som den redovisade i punkterna 66, 69 och 71 i den överklagade domen, att de olika kritiserade beteendena hade ett och samma mål, det vill säga att samtliga tillverkare av badrumsutrustning skulle samordna sitt agerande gentemot grossisterna. Som framgår av de ovannämnda punkterna 66, 69 och 71, grundade sig bedömningen att det förelåg ett gemensamt syfte inte – vilket klaganden har gjort gällande – på en allmän hänvisning till en snedvridning av konkurrensen på de marknader som berördes av överträdelsen, utan på olika omständigheter såsom grossisternas centrala roll i distributionssystemet, systemets kännetecken, förekomsten av ”samordningsorgan” och ”sammanslutningar för flera produktgrupper”, det likartade genomförandet av de samordnade förfarandena och den materiella, geografiska och tidsmässiga överlappningen mellan de berörda förfarandena.

69 Under dessa omständigheter kan tribunalen inte klandras för sin bedömning att kommissionen på goda grunder slog fast att det i det aktuella fallet förelåg en enda fortlöpande överträdelse. Det är nämligen inte nödvändigt att fastställa något komplementärt samband mellan de olika kritiserade förfarandena, eftersom en enda fortlöpande överträdelse kan tillskrivas företag som inte konkurrerar med varandra, och det är inte heller nödvändigt att systematiskt avgränsa de relevanta marknaderna. Klaganden är dels ansvarig för sitt direkta deltagande i den aktuella överträdelsen, dels – eftersom den hade kännedom om samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som i samma syfte planerades eller genomfördes av andra deltagare i den aktuella konkurrensbegränsande samverkan eller rimligen kunde förutse dessa beteenden och var beredd att godta den risk som detta innebar – ansvarig för sitt indirekta deltagande i denna överträdelse.

70 När det slutligen gäller klagandens argument som grundar sig på att det omtvistade beslutet delvis har ogiltigförklarats av tribunalen inom ramen för andra mål som också rör den här aktuella överträdelsen, erinrar domstolen om att värderingen av den bevisning som rör de olika nationella marknaderna omfattas av tribunalens exklusiva behörighet. I den mån som syftet med klagandens argument är att ifrågasätta huruvida det förelåg en enda komplex och fortlöpande överträdelse, understryker domstolen att den omständigheten att tribunalen delvis ogiltigförklarade det omtvistade beslutet till den del detta rörde bevisen för det deltagande i överträdelsen som hade lagts vissa andra av de berörda företagen till last, på vissa geografiska marknader och under vissa perioder, inte utgör tillräcklig grund för att ifrågasätta tribunalens bedömning att det förelåg dels en samlad plan som omfattade de tre produktgrupperna och de sex berörda medlemsstaterna, dels ett identiskt syfte som snedvred konkurrensen. Vad en sådan partiell ogiltigförklaring i förekommande fall kan föranleda är endast en nedsättning av de böter som vart och ett av de berörda företagen har ålagts, i den mån som de aktuella geografiska marknaderna har beaktats vid beräkningen av bötesbeloppet för respektive företag.

71 Således ska överklagandet såvitt avser den andra grunden ogillas med hänvisning till att det delvis är verkningslöst och i övrigt saknar grund.

Den tredje och den fjärde grunden: Prövning med utövande av obegränsad behörighet och böternas proportionalitet

Parternas argument

72 Klaganden har som tredje grund gjort gällande att tribunalen och domstolen, av rättssäkerhetsskäl och för att kunna garantera rätten till en rättvis rättegång, är skyldiga att när de prövar ett mål som rör kommissionens fastställande av böter eller löpande viten alltid konkret utöva den obegränsade behörighet som de har tilldelats av unionslagstiftaren genom artikel 31 i förordning nr 1/2003, särskilt i ett sammanhang där det saknas rättsregler om harmonisering av påföljder och där kommissionen tillämpade tre olika metoder vid beräkningen av böter för åren 1998–2006.

73 Enligt klaganden inskränkte sig tribunalen i den överklagade domen till att pröva huruvida bötesbeloppet hade fastställts på ett lagenligt sätt, vilket stred mot vad klaganden hade yrkat.

74 Dessutom anser klaganden att tribunalen i det aktuella fallet borde ha satt ned bötesbeloppet, med tanke på att överträdelsen endast omfattade ett begränsat antal medlemsstater, de flesta av dem små, och att det således inte är så allvarlig. I detta sammanhang anser klaganden att det är obegripligt varför kommissionen bestraffade de kritiserade beteendena i det aktuella fallet hårdare än den har bestraffat andra fall av konkurrensbegränsande samverkan av samma art som har omfattat hela det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

75 Klaganden har också invänt mot att den inte erhöll någon nedsättning av bötesbeloppet med hänvisning till att det administrativa förfarandet varade orimligt länge – sammanlagt nästan sex år.

76 Som fjärde grund har klaganden hävdat att den överklagade domen strider mot proportionalitetsprincipen, vilken stadfästs i artikel 49.3 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Av denna princip följer enligt klaganden att påföljden ska återspegla överträdelsens grad av allvar. Vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är ska tribunalen enligt klaganden beakta överträdelsens inverkan på marknaden och omsättningen på de berörda marknaderna, något som klaganden anser att tribunalen inte gjorde.

77 Dessutom borde tribunalen ha förvissat sig om att beloppet för de böter som föreskrevs i det omtvistade beslutet var proportionerligt i absolut bemärkelse, vilket enligt klaganden inte är fallet när böter på 6,08 miljoner euro åläggs för en av den konkurrensbegränsande samverkan omfattad omsättning på omkring 3,88 miljoner euro.

78 Klaganden har därför uppmanat domstolen att avhjälpa tribunalens rättsstridiga underlåtenhet på dessa punkter och att själv sätta ned beloppet för de ålagda böterna.

79 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den tredje och den fjärde grunden.

Domstolens bedömning

80 Av fast rättspraxis följer att den granskning av lagenligheten som föreskrivs i artikel 263 FEUF innebär att unionsdomstolen ska pröva sökandens argument rörande det angripna beslutet med avseende på både rättsliga och faktiska omständigheter samt att den är behörig att pröva bevisningen,

ogiltigförklara nämnda beslut och ändra bötesbeloppet (se dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

81 Lagenlighetsgranskningen kompletteras av den obegränsade behörighet som unionsdomstolen med stöd av artikel 261 FEUF har tilldelats genom artikel 31 i förordning nr 1/2003. Denna obegränsade behörighet innebär att unionsdomstolen, utöver att pröva påföljdens lagenlighet, även får ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning. Följaktligen kan unionsdomstolen undanröja, sätta ned eller höja de böter eller löpande viten som har ålagts (se dom av den 8 december 2011, Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

82 Unionsdomstolen är vid utövandet av den behörighet som avses i artiklarna 261 FEUF och 263 FEUF, för att uppfylla de krav som enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna gäller när böter ska granskas med stöd av den obegränsade behörigheten, skyldig att pröva varje anmärkning, avseende rättsliga eller faktiska omständigheter, som syftar till att styrka att bötesbeloppet inte är korrekt i förhållande till överträdelsens allvar och varaktighet (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 75 och där angiven rättspraxis).

83 Utövandet av denna obegränsade behörighet är emellertid inte att likställa med en prövning ex officio, och förfarandet vid unionsdomstolen är kontradiktoriskt. Det ankommer i princip på sökanden att åberopa grunder mot det angripna beslutet och lägga fram bevisning till stöd för dessa grunder (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

84 Att det angripna beslutet inte prövas ex officio i sin helhet innebär inte att principen om ett effektivt domstolsskydd åsidosätts. Tribunalen är visserligen mot bakgrund av den principen skyldig att bemöta de grunder som har åberopats och att pröva såväl rättsliga som faktiska omständigheter, men däremot kräver nämnda princip inte att tribunalen ex officio företar en ny och uttömmande granskning av handlingarna i målet (se dom av den 8 december 2011, Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 66).

85 Vidare framgår det av domstolens fasta praxis att tribunalen är ensam behörig att granska hur kommissionen i varje enskilt fall har bedömt det otillåtna beteendets grad av allvar. Domstolens prövning i ett mål om överklagande syftar dels till att undersöka i vilken utsträckning tribunalen på ett rättsenligt sätt har beaktat samtliga de faktorer som är väsentliga för bedömningen av hur allvarligt ett visst beteende har varit mot bakgrund av artikel 101 FEUF och artikel 23 i förordning nr 1/2003, dels till att kontrollera huruvida tribunalen på ett tillfredsställande sätt har bemött samtliga de argument som har anförts till stöd för yrkandet om nedsättning av böterna. Vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse av unionens konkurrensrätt är, ska ett stort antal faktorer beaktas, bland annat böternas avskräckande verkan liksom de särskilda omständigheterna och sammanhanget i det enskilda målet, inbegripet de enskilda företagens beteende och deras roll vid upprättandet av den konkurrensbegränsande samverkan, den vinst som de har gjort på nämnda samverkan, deras storlek och de berörda varornas värde samt den risk som överträdelser av det aktuella slaget innebär för förverkligandet av unionens mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkterna 95, 99 och 100).

86 Dessutom ankommer det inte på domstolen att, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, av skälighetshänsyn ändra den bedömning som tribunalen med stöd av sin obegränsade behörighet har gjort av det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt unionsrätten. Endast om domstolen bedömer att böterna inte endast är olämpliga utan även är så överdrivet höga att de är oproportionerliga, kan den slå fast att tribunalen, genom att fastställa ett olämpligt

bötesbelopp, har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning (se, bland annat, dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

87 Det är mot bakgrund av denna rättspraxis som den tredje och den fjärde grunden ska prövas.

88 Av nämnda rättspraxis framgår tydligt dels att prövningen med stöd av den obegränsade behörigheten endast avser den ålagda påföljden, inte det angripna beslutet i dess helhet, dels att varken utövandet av den obegränsade behörigheten eller lagenlighetsgranskningen är att likställa med en prövning ex officio och således inte heller medförde någon skyldighet för tribunalen att ex officio, oberoende av klagandens anmärkningar, företa en ny och uttömmande granskning av handlingarna i målet.

89 I det aktuella fallet genomförde tribunalen från och med punkt 335 i den överklagade domen en ändamålsenlig prövning av bötesbeloppet, den bemötte klagandens olika argument och den yttrade sig i punkterna 397–402 i nämnda dom över klagandens yrkanden om nedsättning av bötesbeloppet. Således inskränkte sig tribunalen inte, i motsats till vad klaganden har gjort gällande, till att granska lagenligheten av nämnda belopp. I detta sammanhang fann tribunalen bland annat, i punkt 384 i den överklagade domen, att koefficienten på 15 procent såvitt avsåg koefficienterna för överträdelsens allvar och för tilläggsbeloppet motsvarade den lägsta tänkbara nivån med tanke på att den aktuella överträdelsen var särskilt allvarlig. Därefter gjorde tribunalen i punkterna 397–401 i nämnda dom bedömningen att ingen av de omständigheter som sökandena i första instans hade anfört kunde motivera en nedsättning av bötesbeloppet.

90 När det mer specifikt gäller bedömningen av den aktuella överträdelsens grad av allvar, erinrade tribunalen i punkt 381 i den överklagade domen bland annat om punkt 23 i 2006 års riktlinjer, där det slås fast att ”[h]orisontella avtal om fastställande av priser, uppdelning av marknaden och produktionsbegränsningar, som i allmänhet är hemliga, hör till [de] mest allvarliga konkurrensbegränsningarna. EU:s konkurrenspolitik innebär att sådana överträdelser bestraffas hårt. I regel kommer därför den andel av försäljningsvärdet som skall beaktas vid sådana överträdelser att bestämmas i den övre delen av skalan.” I punkt 383 i den överklagade domen redogjorde tribunalen för den motivering som kommissionen i skäl 1211 i det omtvistade beslutet hade angett, nämligen att horisontell samordning av priser i sig är en av de mest skadliga typerna av konkurrensbegränsningar och att den aktuella överträdelsen var att betrakta som en enda komplex och fortlöpande överträdelse som omfattade sex medlemsstater och rörde de tre produktgrupperna. Därefter slog tribunalen i punkt 384 i den överklagade domen fast att den aktuella överträdelsen var särskilt allvarlig, något som motiverade tillämpningen av en koefficient för överträdelsens allvar på 15 procent, och i punkt 385 att klaganden hade ingått i den ”centrala grupp av företag” som hade begått den aktuella överträdelsen.

91 Eftersom tribunalen således beaktade samtliga faktorer som var väsentliga för bedömningen av hur allvarlig den aktuella överträdelsen var (med tanke på att det var styrkt att horisontell samordning av priser hade förekommit och att klaganden hade deltagit i denna) och bemötte klagandens argument i denna fråga, gjorde den sig inte skyldig till felaktig rättstillämpning utan fullgjorde sin skyldighet att göra en effektiv domstolsprövning av det omtvistade beslutet.

92 När det gäller bedömningen av huruvida det administrativa förfarandet tog alltför lång tid, påpekar domstolen att om kommissionen åsidosätter principen om iakttagande av en skälig handläggningstid, kan detta förvisso motivera ogiltigförklaring av ett beslut som kommissionen har antagit efter ett administrativt förfarande som har genomförts med stöd av artikel 101 FEUF och artikel 102 FEUF, i den mån som även det berörda företagets rätt till försvar därigenom har åsidosatts. Att kommissionen befinns ha åsidosatt principen om iakttagande av en skälig handläggningstid kan däremot inte medföra en nedsättning av beloppet för ålagda böter (se, bland annat, dom av den 9 juni 2016, CEPSA/kommissionen, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punkt 61, och dom av den 9 juni 2016, PROAS/kommissionen, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punkt 74 och där angiven rättspraxis). I det aktuella fallet är det, som framgår av punkt 75 ovan, fastställt att klaganden med stöd av sitt argument

att tribunalen gjorde en felaktig bedömning av huruvida det administrativa förfarandet hade tagit alltför lång tid inte har framställt något annat yrkande än det som rör nedsättning av beloppet för de böter som klaganden har ålagts.

93 Detta argument är således verkningslöst och behöver därför inte prövas i sak.

94 När det slutligen gäller frågan om de ålagda böternas proportionalitet i sig, har klaganden inte anfört något argument som är ägnat att styrka att nivån på den ålagda påföljden skulle vara olämplig eller oskälig. Överklagandet kan därför inte vinna bifall med stöd av argumentet att ett bötesbelopp på 6,08 miljoner euro skulle vara oproportionerligt i förhållande till en av den konkurrensbegränsande samverkan berörd omsättning på 3,88 miljoner euro. Det är i själva verket ostridigt att beloppet för de böter som ålades Villeroy & Boch och dess dotterbolag i det aktuella fallet sattes ned så att det inte skulle överstiga 10 procent av bolagens sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, i enlighet med artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Den gränsen innebär i sig en garanti för att nivån på böterna inte ska bli oskälig i förhållande till företagets storlek mätt i sammanlagd omsättning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkterna 280–282).

95 Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet såvitt avser den tredje och den fjärde grunden ogillas med hänvisning till att det delvis är verkningslöst och i övrigt saknar grund.

96 Eftersom klaganden inte har vunnit framgång med någon av de grunder som den har åberopat, ska överklagandet i sin helhet ogillas.

Rättegångskostnader

97 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när ett överklagande avvisas eller ogillas. Enligt artikel 138.1 i samma rättegångsregler, som enligt artikel 184.1 i dessa ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att klaganden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom klaganden har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

2) Villeroy & Boch Austria GmbH förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Underskrifter